

Back periphery part of FAILURE concept constitutes 57 cognitive signs (6,42 % of verbal associative units), accordingly, back periphery part of НЕВДАЧА concept is structured by means of 57 cognitive signs (7,26 % of verbal associative units). Among them relatively the most representative are “FAILURE is realized within obstacles” 7 (0,31 %), “FAILURE is symbolized by ship” 7 (0,31 %), “FAILURE is caused by self-doubt” 7 (0,31 %) and oth. / “НЕВДАЧУ символізує нуль” 9 (0,41 %), “НЕВДАЧА репрезентується в стосунках” 7 (0,32 %), “Символом НЕВДАЧИ є розбиті предмети” 7 (0,32%) and oth. According to Student’s criterion the divergence between the percentage indexes of the back periphery parts considered are insignificant (Table 1).

In conclusion, it should be mentioned that the research has shown realization of the contrasted concepts in their periphery zones to occur due to the cognitive features of their interpretative fields (namely, their information and pragmatic subfields). The cognitive features which belong to conceptual and denotative fields, as well as those belonging to the perceptual and cognitive fields are much less vividly represented in the periphery organization of the concepts discussed. FAILURE concept is presumed to be more multidimensional in terms of its content layers in the linguistic consciousness of Americans comparing to НЕВДАЧА concept in the Ukrainian linguistic consciousness due to the particular number of the cognitive features which constitute their core-by, distant and back peripheries.

References

1. Croft W. Cognitive Linguistics / W. Croft, D. Cruse. — Cambridge : CUP, 2004. — 356 p.
2. Kalinichenko V.I. Periphery Parts of "Success", "Failure", "Успіх", "Невдача" Concepts in American English and Ukrainian Linguistic Consciousness / V.I.Kalinichenko // Collection of Articles in Philology (Linguistics), Mykhailo Kotsubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University. – Vinnytsia: VSPU, 2015. – pp. 139-145.
3. Kalinichenko V.I. Macrostructure Characteristics of "Success", "Failure", "Успіх", "Невдача" Concepts in American English and Ukrainian Linguistic Consciousness /V.I.Kalinichenko//Collection of Articles in Philology (Linguistics), Odessa International Humanitarian University. – Odessa: IHU, 2015. – pp. 129-133.
4. Popova Z.D., Sternin I.A. Kognitivnaya lingvistika [Cognitive Linguistics] / Z.D. Popova, I.A. Sternin. – Moscow: AST Vostok-Zapad, 2007. – 314 p.

УДК 811'111'37

КОНЦЕПТ “*POWER*” У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОЇ ПРОЗИ)

О. О. Одінцева

Політичний дискурс як об’єкт дослідження науковців стає дедалі популярним. Це зумовлюється посиленням ролі політики у світі, а також тісною співпрацею засобів масової інформації та політичних структур, що спричиняє вплив на формування політичних поглядів, масову свідомість.

Наше дослідження присвячене аналізу лінгвокогнітивних особливостей текстових ситуацій, поєднаних тематикою «Power», які вицленовуються у політичному англomовному тексті на матеріалі роману Джорджа Орвелла «1984».

Концепт «Power» є основним (базовим) у сфері політичного дискурсу, оскільки відображає його основну функцію – процес боротьби та утримання влади.

Стосовно лінгвістичної теорії вивчення політичного дискурсу надзвичайно важливе, адже він за своєю суттю зорієнтований на вплив і переконання широкою

аудиторії [2:38]. У цьому контексті головним завданням політичного дискурсу є дослідження системи складних зв'язків у трикутнику: мова, влада та суспільство. Так, В. А. Маслова називає ці стосунки інституційними [3:193].

Ми погоджуємось з думкою Е. І. Шейгал про те, що проблема співвідношення мови і влади може мати такі аспекти:

1. Влада як концепт. Як влада усвідомлюється (сприймається), концептуалізується з мовою.
2. Влада як дискурсивна категорія. Як влада проявляється у мові або через мову [5 : 215].

Ми розглядаємо політичну владу як здатність окремої соціальної групи або класу здійснювати свою волю й впливати на дії, поведінку та свідомість інших політичних груп або класів.

Текст роману демонструє, що найпотужнішим елементом політичної влади є тоталітарна держава і система державних органів. Отже, суттю політичної влади є здатність впливати на інших людей.

Політична воля тоталітарної держави використовує цілу систему ресурсів, за допомогою яких здійснюється управління державним процесом. Відомо, що ресурсами влади вважають сукупність систематизованих засобів, через які реалізується політична воля [1 : 57]. Серед них виділяють примусові-засоби впливу та покарання, а також нормативні-засоби впливу на внутрішній світ, ціннісні орієнтації та норми поведінки людини [4 : 153–154]. У мові це виражається через активне (агресивне) втручання в процес номіналізації, змінюючи вже наявну у свідомості картину світу.

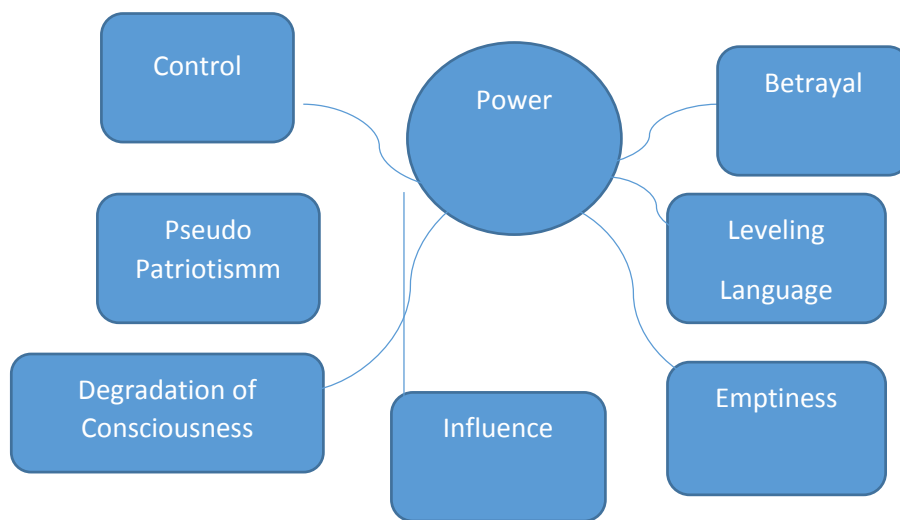
У тоталітарному суспільстві маніпуляція масовою свідомістю приймає ще більш витончені та удосконалені форми. Політики, як правило, використовують спеціальні прийоми впливу з метою зображення у позитивному контексті власної діяльності та обмовлення своїх суперників. Мова тут виступає як засіб впливу на когнітивну систему реципієнта, засіб нав'язування поглядів, який спрямований на сферу психіки адресата. «A sense of complete helplessness had descended upon him. To begin with, he did not know with any certainty that this was 1984. It must be round about that date... (he) then fetched up with a bump against the Newspeak word *doublethink*» [6 : 4].

Таким чином, через мову нав'язується певне світосприйняття й коригується поведінка людей. Також мова розглядається як засіб обмежуючої дії. Влада використовує мову як механізм постійного нагляду і контролю, маніпуляцій із масовою свідомістю. «It was one of those pictures which are so contrived that the eyes follow you about when you move. BIG BROTHER IS WATCHING YOU» [6 : 1].

Мовна агресія характеризується своєю спрямованістю на емоції. Втручання емоцій у розумові процеси людини кардинально змінює характер спілкування: будучи реакцією особистості на перешкоду в досягненні мети, негативні емоції провокують появу протилежної мети – нанесення морального збитку адресату. «It was curious that he seemed not merely to have lost the power of expressing himself, but even to have forgotten what it was that he had originally intended to say» [6 : 4].

Ця мета є результатом впливу на особистість комплексу негативних емоцій ворожості – гніву, презирства і створеного внаслідок їх дії «образу ворога» у свідомості мовця. Виявом ворожості є агресія, яка втілює цю мету за допомогою використання певних мовних засобів. Мовна агресія спрямована на ще один психічний процес – волю, а саме: здатність людини свідомо ставити цілі, приймати рішення і здійснювати відповідно до них свої дії й вчинки; вона ігнорує право адресата на незгоду. Жорсткими, неаргументованими способами прямого мовленнєвого впливу мовець прагне придушити волю адресата чинити будь-який опір.

В ході концептуального аналізу ми дійшли висновку, що концепт «Power» може бути представлений такими чином:

Функціонування мови в умовах тоталітарного ладу має певні специфічні риси, обумовлені характером політичної влади і змістом пануючої ідеології. Мова, за таких обставин, розглядається як своєрідний експеримент, у якому до краю доводяться можливості маніпулювання мовою з метою її використання як засобу жорсткого контролю з боку влади .

Проблема вивчення текстових концептів як загального явища, притаманного, зокрема, творам художньої літератури, та здатного розкривати їх семантику, полягає в ідентифікації концептів, у розробці їх моделей, з'ясуванні тенденції розгортання концептів та напрямків інтертекстуальних зв'язків. Дослідження текстових концептів у культурологічному аспекті в межах конкретного твору художньої літератури передбачає поетапну ідентифікацію концепту, вивчення структури та розгортання концепту. Присвячений загальній тематиці тоталітаризму як світового явища роман Джорджа Орвелла дозволяє прослідкувати всі етапи побудови та розгортання текстового концепту «Power»: від політичної влади до самої природи влади з розгортанням таких під-концептів як Псевдо-патріотизм, Зрадництво, Деградація свідомості, Нівелювання мови, Порожнеча, Вплив, Контроль (Pseudo Patriotism, Betrayal, Degradation of Consciousness, Influence, Control, Emptiness).

Функціонування мови в умовах тоталітарного ладу має певні специфічні риси, обумовлені характером політичної влади і змістом пануючої ідеології. Мова, за таких обставин, розглядається як своєрідний експеримент, у якому до краю доводяться можливості маніпулювання мовою з метою її використання як засобу жорсткого контролю з боку влади .

Література

1. Горбач О., Демчишак Р. Політологія: навчальний посібник.- Львів: ЛДІНТУ ім.В.Чорновола, 2011. – 264 с.
2. Каліщук Д., Лазука О. Особливості вербалізації концепту FREEDOM в американському політичному дискурсі в період глобалізації// Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2015. – № 4. – С. 38-43.
3. Маслова В. А. Лингвокультурология: учеб.пособие для студ. высш.учеб. заведений// В. А. Маслова. – М. : Академия, 2001. – 208 с.
4. Політологія у запитаннях та відповідях: Навч. посібн. / За заг. ред.. Левківського К. – К. : Вища школа, 2003. – 263 с.
5. Федорова Е. Г. Концептосфера «Power» в американському політичному дискурсі// Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Сер.:Філологія.- 2015. – № 14. – С. 215–217.
6. Orwell George -Nineteen Eighty-Four. London: David Campbell Publishers ltd., 1992. – 325 p.